

Adatlap¹ témahirdetési javaslatához a Csonka Pál Doktori Iskola Tanácsa részére

Témavezető² neve: Dr. Simon Mariann
e-mail címe³: simon@eptort.bme.hu

Téma címe: Folyamatos jelen. A hazai modern építészet historiográfiája

A **téma** rövid leírása⁴:

A posztmodern múltával a reflexív modernitás jegyében több olyan kutatás született, amely az elmélet- és történetírásnak a kritikáját végezte el. A historiográfiai munkák arra hívták fel a figyelmet, hogy maguk a történetírók hogyan alakították a modern építészetről a szélesebb közönségben kialakuló képet, illetve mennyiben befolyásolták a modern építészet későbbi értelmezéseit, kategóriáit. Szintén az ezredfordulóra érett meg a gondolat, hogy a modernitásnak több formája létezik, amelyek közül hibás lenne csak a fejlett nyugati országokban kialakult változatot elfogadni és a többit ahhoz képest értékelni.

A kutatás tárgya a hazai modern építészet historiográfiája, melynek háború utáni története még jórészt feltáratlan. A történet három csomópontja a modern építészet szocreál utáni újrafelfedezése, a modern nemzetközi klasszikusainak az 1970-es években felfutó népszerűsítése, végül az 1995 körül induló „bauhaus stílus” piaci alapú újraélesztése, annak szöveges megtámogatása. A hazai folyamatok megértését segíti a már rendelkezésre álló nemzetközi historiográfiai szakirodalom, illetve a kutatások kiterjesztése az 1980 utáni időszakra. A kutatás lehetőséget ad a témának a nemzetközi tendenciák ismeretében, de mégis belülről kifele tekintő feldolgozására.

A **téma** meghatározó irodalma⁵:

- Arnold, Dana et al. eds.: *Rethinking Architectural Historiography*. Routledge 2006
- Cohen, Jean-Louis: *The Future of Architecture since 1889*. Phaidon Press 2012
- Cryslér, C. Greig et al. eds.: *The SAGE Handbook of Architectural Theory*. SAGE Publications 2012
- Heynen, Hilde: *Architecture and Modernity. A Critique*. The MIT Press 1999
- Henket, Hubert-Jan – Heynen, Hilde: *Back from Utopia. The Challenge of the Modern Movement*. 010 Publishers, Rotterdam 2002
- Tournikiotis, Panayotis: *The Historiography of Modern Architecture*. The MIT Press 1999.
- Vidler, Anthony: *Histories of the Immediate Present*. The MIT Press 2008

¹ Az adatlapot egy példányban kinyomtatva és aláírva a Szilárdságtani Tanszék titkárságára, elektronikus változatban pedig a Doktori Iskola titkárának (Kóródy Anna, korody@eik.bme.hu) kell eljuttatni. A témahirdetés elfogadása esetén az adatlap felkerül a Csonka Pál Doktori Iskola (<http://www.szt.bme.hu/index.php/oktatás/csonka-pál-doktori-iskola>), a témahirdetés rövid leírása pedig az Országos Doktori Tanács (<http://www.doktori.hu/>) honlapjára.

² A témahirdetés elfogadása automatikusan a témavezető akkreditációját is jelenti az azévi felvételi eljáráshoz.

³ Kérjük, olyan elérhetőséget adjon meg, ahová biztonsággal küldhetünk hivatalos értesítéseket.

⁴ A téma (szóközökkel) 2000-4000 leütés hosszú. A jelentkező hallgatókat bővebben tájékoztató változatot, (mely a téma fent megadott releváns nemzetközi irodalmára tételesen hivatkozik) kérjük a mellékletben megadni.

⁵ Minimum 5, maximum 10 cikket vagy monográfiát kérünk felsorolni, amik között feltétlenül szerepelnie kell a legfrissebb, legismertebb eredményeknek.

A **téma** hazai és nemzetközi folyóiratai⁶:

- Építés- Építészettudomány (HU) lektorált, Scopus
- Periodica Polytechnica Architecture (HU) lektorált
- Centropa. A Journal of Central European Architecture and Related Arts (USA) lektorált
- Studies in History and Theory of Architecture (RO) lektorált
- Architektúra & Urbanizmus (SK) lektorált, Scopus
- Prostor. A Scholarly Journal on Architecture and Urban Planning (HR) lektorált, Thomsons Reuters A&HCI
- Architectural Research Quarterly (UK) Thomsons Reuters A&HCI

A **témavezető** fenti folyóiratokban megjelent 5 közleménye:

- Korszerűbb és takarékosabb tervmegoldások: A hazai ipari építészet és a tipizálás 1961-1965. *Építés- Építészettudomány* 40. Vol. 3-4. (2012) pp 313-330.
- The Arc of Projection. Body and Mind in Herzog & de Meuron's Architecture. *Periodica Polytechnica Architecture* 42. Vol. 2. (2011) pp 17-24.
- Build More Bravely: High-Rise Hotels in the Budapest Landscape of the 1960s. *Centropa*, Vol.13 2013/1. pp 36-48.
- „Taste Must Arise from the Doctrine” Architecture in the Hungarian Cultural Media in the 1960s. *sITA – studies in History & Theory of Architecture*, Vol. 1. 2013 pp 30-44.
- Progressive, Forward-looking and Advanced. *Architektúra & urbanizmus* Vol. XLVII, 2013. 1-2. pp 20-33.

A **témavezető** utóbbi tíz évben megjelent 5 legfontosabb publikációja:

- Megbízók és megbízottak. A hazai családiház-építés hatvan éve / Commissioners and the commissioned. Sixty years of building family houses in Hungary. In: *Családi házak. Kortárs Magyar Építészet /Family Houses. Contemporary Hungarian Architecture*. Terc 2009. pp 10-41.
- Critical Regionalism: The Case for National Identity? Rise and Fall of a Label in Hungarian Architecture. In Quek, R. and Deane, D. ed: *Architecture, Design and the Nation*. Proceedings of the first Theoretical Currents Conference held at Nottingham Trent University 14-15 September 2010 Nottingham, United Kingdom, pp 344-351.
- Rozsda-renaissance. *Építés- Építészettudomány* 39. Vol. 3-4. (2011) pp 229-242.
- Hungarian See Promises a Rich Summer: Collective Good and Economic Interest in Socialist Leisure Architecture. In: Hilde Heynen & Janina Gosseye eds. *Proceedings of the 2nd International Conference of the European Architectural History Network. Brussels, 31 May – 2 June 2012*. Contactforum Belgium 2012 pp. 480-484.
- Mariann Simon – Péter Haba: A difficult person for socialism. Elemér Zalotay and his strip building. In: Ines Weizman ed.: *Architecture and the Paradox of Dissidence*, Routledge 2013. pp 45-58.

A **témavezető** eddigi doktoranduszai⁷:

- Moscu Katalin 1999-2003 (határon túli ösztöndíjas)
- Bun Zoltán 2007-2010 /2009 abszolutórium /2012 PhD
- Haba Péter 2011-2014

Melléklet: a téma bővebb leírása
Budapest, 2014. február 4.

Témavezető aláírása

⁶ Minimum 5, maximum 10 folyóirat megadását kérjük, melyek között feltétlenül szerepelnie kell a PhD fokozatszerzés szempontjából elengedhetetlen (Scopus és/vagy Sci illetve Iconda minősítésű idegen nyelvű folyóiratoknak is. Kérjük, ezeket a periodikákat a felsorolásban jelöljék meg.

⁷ Kérjük, a témavezetési tevékenységre vonatkozó adatokat abban az esetben is adja meg, ha témavezetőként a DI már korábban akkreditálta, vagy törzstagként témavezetői akkreditációja nem szükséges.

FOLYAMATOS JELEN

A hazai modern építészet historiográfiája

1980-ban *The Presence of the Past* címmel rendezte meg Paolo Porthogesi a posztmodern építészet látványos seregszemláját a Velencei Építészeti Biennálén. Az új korszakot nyitni akaró posztmodern mára maga is az építészettörténet része lett, a következő trendek pedig inkább csak címszavakként működtek/működnek, a teljes építészeti szcénát egyik sem tudta/tudja lefedni. Az építészettörténettel és elmélettel foglalkozó szakemberek szótárába lassan visszatért a modern építészet kifejezés, mint egy folyamatos újraértékelést kívánó, de ma is releváns megnevezése a jelenlegi helyzetnek.

A posztmodern átmeneti voltának nyilvánvalóvá válása után a modern építészet huszadik századi történetét egészben áttekintő kutatások kezdődtek, kiemelve a modernhez kapcsolt egyes jellemzőket, vizsgálva azok változását és viszonylagosságát (Henket – Heynen 2002). A reflexív modernitás jegyében több olyan mű született, amely az elmélet- és történetírásnak a kritikáját végezte el (Heynen 1999, Tournikiotis 1999, Vidler 2008). A historiográfiai kutatások arra hívták fel a figyelmet, hogy maguk a történetírók hogyan alakították a modern építészeztől a szélesebb közönségben kialakuló képet, illetve mennyiben befolyásolták a modern építészet későbbi értelmezéseit, kategóriáit. Szintén az ezredfordulóra érett meg az a gondolat, hogy a modernitásnak – és így a modern építészetnek is – több formája létezik, amelyek közül hibás lenne csak a fejlett nyugati országokban kialakult változatot elfogadni és a többi ahhoz képest értékelni (Eisenstadt 2002, Arnold 2006, Crysler 2012).

A kutatás tárgya a hazai modern építészet historiográfiája, melynek háború utáni története még jórészt feltáratlan (Ferkai 2002, Simon 2013). A történet három csomópontja a modern építészet szocreál utáni újrafelfedezése, a modern nemzetközi klasszikusainak az 1970-es években felfutó népszerűsítése, végül az 1995 körül induló „bauhaus stílus” piaci alapú újraélesztése, annak szöveges megtámogatása. A hazai folyamatok megértését segíti a már rendelkezésre álló nemzetközi historiográfiai szakirodalom, illetve a kutatások kiterjesztése az 1980 utáni időszakra, hiszen azóta is születtek összefoglalások a kortárs építészeztől, amelyek – ha nem is feltétlenül vállalják fel címükben a modern jelzőt – akár napjainkig is áttekintik a témát (Curtis 1996, Frampton 2007, Cohen 2012).

A vizsgálat forrását a korabeli hazai szakirodalom, a kulturális és napilapok, írások és épületek elemzése adja. Az építészeti forrásokat kiegészítik az áttekintendő hatvan évet feldolgozó politika- és társadalomtörténeti tanulmányok, illetve a modernizáció, modernitás, modernizmus témájával foglalkozó gazdag nemzetközi szakirodalom. A kutatás lehetőséget ad a témának a nemzetközi tendenciák ismeretében, de mégis belülről kifele tekintő (posztkolonialista szemléletű) feldolgozására.

HIVATKOZOTT IRODALOM

- Arnold, Dana et al. eds.: *Rethinking Architectural Historiography*. Routledge 2006.
- Cohen, Jean-Louis: *The Future of Architecture since 1889*. Phaidon Press 2012.
- Crysler, C. Greig et al. eds.: *The SAGE Handbook of Architectural Theory*. SAGE Publications 2012
- Curtis, William J. R.: *Modern Architecture since 1900*. Phaidon Press 1996.
- Eisenstadt, Shmuel N. ed.: *Multiple Modernities*. Transaction Publishers, New Brunswick, New Jersey 2002.
- Ferkai András: A mérhető és a mérhetetlen. Megjegyzések az ötvenes és hatvanas évek építészetéről. *arc'4*, (2000) 82-98.
- Frampton, Kenneth: *Modern Architecture. A Critical History*. Thames and Hudson 2007.
- Henket, Hubert-Jan – Heynen, Hilde: *Back from Utopia. The Challenge of the Modern Movement*. 010 Publishers, Rotterdam 2002.
- Heynen, Hilde: *Architecture and Modernity. A Critique*. The MIT Press 1999.
- Simon Mariann: Progressive, Forward-looking and Advanced. Hungarian architecture and modernity 1956-1962. *Architektúra & urbanizmus* (Pozsony) Vol. XLVII. (2013) 1-2. 20-33.
- Tournikiotis, Panayotis: *The Historiography of Modern Architecture*. The MIT Press 1999.
- Vidler, Anthony: *Histories of the Immediate Present*. The MIT Press 2008.